

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.
 Egész évre . . . 10 frt.
 Félévre . . . 5 " 50 kr.
 Negyedévre . . . 2 " 10 kr.
 Egy hónapra . . . 1 " 5 kr.
 Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kovács Imre nyomdájában**, aztán Telegi K. Lajos és Ifj. Csáthy Károly könyvtárosaikban, vidéken a postahivatalokban.

Hirdetési díj:
 Az első sor 5 krajczár. Nagyobb hirdetéseknek s többnaposnak külön díjtétel van. Helyi hirdetések minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valamilyen nyelven kiadandóknak egyenként s kiadó iródnak vételméért az előfizetés és a hirdetés díjaitól külön díjtétel van. A lap szellemi részét tartozó közlemények a szerkesztésig iródnak csak az iróknak.
 nagybetűs írással 1704. szám alatt

Hamis próféták.

Debreczen, febr. 16.

(=) Nincs az istennek az a tökéletes, az a csodákat művelő hazafiás kormány, amely oly nagyszerű alkotásokat és oly szakadatlanul tudjon létrehozni, hogy a parlamenti ellenléteket feleslegessé tegye.

Nincs a művelt államok jólétének, szellemi fejlettségének, polgári szabadságának, a társadalmi színvonalának oly magas pontja, a melyen felül egy-egy vonallal még emelkedni ne lehetne; és nincs a közjólétnek, a közmegelegedésnek olyan tökéletes formája, hogy azt egy-egy kicsivel pótolni, teljesíteni, módosítani, ne lehetne; szükséges volna.

Ezért kell az örökös ellenléteket; ezért lehetetlen a közkormányzat egészes fejlődése ellenléte nélkül. Ezért szükséges különösen nálunk kétszerte, egy higgadt, de eszélyes és józan, a történelmi hagyományokat s a meg nem történtekbe nem tehető eseményeket egyaránt figyelembe vevő ellenléte.

Nálunk nem olyan a helyzet mint más európai alkotmányos államokban, a hol az ellenléte szerepe majdnem kizárólag a törvényhozási alkotások, a belső reformok, a közgazdasági érdekek, a napi politikai események szigorú ellenőrzésében összpontosul. Nálunk a helyzet komplikáltabb. Komplikáltabb teszi a kettős államszervezet.

Nálunk az ellenléte a belügyi s egyéb politikai alkotások ellenőrzésén kívül abban is egyik főfeladatát bírja, hogy mindegy megdöntésén határhöz álljon a kettős állam alkotmányos szerkezetének határainál; s e határokon belül törekedjék oda, hogy a törvényhozás minden oly alkotása, mely nem tisztán belügyi, hazai érdekű, de az összesre, az egész monarchiára kihatással bír: — ezen alkotások valóban megfeleljenek a célzatnak, valóban hasznára váljanak a magyar államnak, anélkül, hogy a tulsó felet megrovítenék s valóban és teljesen olyanok legyenek, melyek nem tesznek kockára semmit célzattal és a hátrányára.

Az ilyen ellenléte áldása és büszkesége lehet az országának. Az ilyen ellenléte tartaléka, hátvéde a nemzeti kormányzat kezébe kerül; az ilyen ellenléte, melynek feltétlenül csak a közügyet tekintő s azt szolgáló harcossáira számítani is lehet, az ilyen ellenléte erkölcsi súlyát ad a kormányzatnak, a nemzetnek; segítkezet nyújt éppen magatartása által minden nagyobb szabású politikai kezdeményezésnél; az ilyen ellenléte jó előre garanciát nyújt arra nézve, hogy tulsúlyra vergődésével csak is az őznetlen elvek végdötek tulsúlyra; hogy hatalomra jutásában nem a személygyűlölet s az egynéi ambíciók kielégíthetlen becsvágya, de a közérdek munkálása s védelme jutott megérdemelt polczára.

Az ilyen ellenléte előtt le a kappal.

De hol van ez az ellenléte minálunk? Van itt két szekéredőkre való oppositio. Az igaz. De hogy mi hasznát látja belőle a haza? azt csak nem tudja senki se. Az egyik része, mely a közjogi oppositio bírja alajjánál, s a mely minden a belügyi alkotásnál, a legjelentéktelenebb indítványnál is mindjárt a közjogi alappal áll elő, mindent annak a kaptáján akar összevarni, mindent abból a szempontból bírál el, — ez az ellenléte — eltekintve a legújabb időben lábrakapott alapeszméitől, modorától, kodvteléseitől s szocialisztikus itü kokettériától, ez az ellenléte egyfelől igen rossz hirbe hozta mind azok előtt, a kik a társadalmi rend s a politikai fejlődés természetes lefolyásának, nem pedig a természetellenes ugrások s erőszakoskodásoknak emberei; más felől meg czélt vesztett s számba se vehető számlalom harcot folytat, — kiféledvén a számításból azt, hogy ha csakugyan a közjogi alap az, a mi ellen legfőképpen küzd, — azt a czélját a választásoknál igyekezék valósítani, hogy egy ily intenciókkal összegyűlt parlamenti többséggel tényleg bírva, működésének, irányzatának létjoga, értelme legyen. Míg ezt el nem éri, — addig a parlamentnek közjogi nagy többségét csak méltatlanul, s jogtalanul, perculálja; addig számba sem vehető; addig egész szerepe csak neveléses kapkodás, komédia.

A másik ellenléte, hogy mennyire felel meg a nemes értelemben vett ellenléte fogalmának, — azt viselt dolgait, — napról-napra érthetőbbé vált vágyait, hatalomra-jutási viszketege — eléggé igazolják.

Ilyen ellenléteekkel áldott meg az isten minket! Az egyik nem akar tisztába jönni a parlamenti ussall, — s azt képzeli, hogy alkotmány-restauráció egy közönséges napi ülésben is lehet elérni, ha a közjogi oppositio pártyja véletlenül egy jelentéktelen kérdésben 3 szótöbbséget kap!

A másik ellenléteknél se istene, se embere. Annak csak kocz, hivatal kell. — Győzi még a haza!

És ezek akarják a nemzetet megmenteni?! Ez a két ellenléte, melynek egyike a napokban az olasz irretának kurizált legjobban; másika meg egy hivatalra éhezett sereggel lesi a mindennapi kenyeret.

No hiszen édes nemzetem, ezekre a prófétákra ne bizzad sorsodat!

A zsegedi kaszárnya ügye. A delegáció az ügyben meggyezésre jutni, a többszöri izenértételek dacára sem tudván, közös ülés tartatott, a melyen a magyar delegatusok 46 szavazata az osztrákok 46 szavazata által megsemmisítetvén, a zsegedi kaszárnyára s az 100.000 frt töröltetett. Az osztrák delegatusok ezen illoyaljárása a magyar delegatusok körében, a legrosszabb hatást keltette.

Uj törvényjavaslat. Az uj kisajjítási törvényjavaslat-készítő bizottság e hó 14-én tartá első ülését, melyen a kisajjítási eshetőségeire s az alá vonható tárgyra vonatkozó szakaszok állapították meg.

Ausztriából. (Kormányválsági vajudások. — Lengyelek. — Csehkek.) Az osztrák cabinet-válságról semmi új. Taaffe gróf több államférfival alkudozik. Azt is mondják, hogy a autonómisták nagy tüzzel követelik az igéreték beváltását. Némelyek azt követelik, hogy már nem késhtetik sokáig a helyzet tisztulása, de lehetőségek tartják, hogy megmarad a jelen cabinet és a válság ismét elölről fog kezdődni. — A lengyel klubban igen heves vita folyt a miniszterkrízis tárgyában, a melyben a klubnak legtekintélyesebb tagjai vettek részt. A szónokok tulsúlymó többsége azon kívánásukat fejezte ki, hogy a cabinet kiegészítésénél az alkotmány párt job szájára tekintet legyen. A csehkek legjobban csinálják. Azon kezdik, hogy klubjuk két frakcióra szakadt! Szép napok járnak oda át, az már egyszer igaz!

Népszámlálás. Egy közelebb megejtendő általános népszámlálás felett lesz közelebb tanácskozás a keresk. miniszteriumban.

Debreczen, febr. 16.

A „Debreczen“ megint egy cikkünk (a múlt keddi) iróját kutatja, hanem ezúttal rossz helyütt jár. Bezzeg nem kutatjuk mi az övét. Mondjanak csak olyat, a mit komolyan számba lehet venni, hozzá fogunk szólni komolyan s csak azt fogjuk vita tárgyává tenni, hogy mit irtak.

Hanem a meddig a régi boszniai nóát kántálják, mint legutóbbi cikkükben is, addig bizony komolyan nem igen beszélhetünk.

Hogy a boszniai közigazgatásról szóló törvényjavaslat ellen negyedél szádon keresztül küzdött a magyar nemzet, (olvassd szóról-szóra a „Debr.“ szombati számában), az oly nevezetes felfedezés, melyet érdemes kollegánk halhatatlanná tette nevelő a magyar hirlapirodalom történetében. A mi azonban Samassa egri érek ő excentriáját illeti, reá nézve bizony elég szomorú sors, hogy a „Debreczen“ hasábjain kell magasztalni.

A mit a bálvány osztéomlásáról, nyerekedről, kitüntetések osztogatásáról s a többi furcsaságról tetszik írni, az nem értjük. A ciklikörja soha sem volt gründer, sem bálványimádó. Nálunk nincs divatban a bálványimadás, tisztelni is csak azt szoktak, a ki megérdemli és addig, a meddig megérdemli. Megróni pedig ellenfeleinknek nem meggyőződését, hanem machinatioit szoktak.

Felmentett főispán. Szeged és Hódmezővásárhely főispánja: Dániel Ferenc sajá kérelmére felmentett állásától.

Hadi-tanács. E hó 14-kén Bácsban állítólag nagy haditanács tartatott ő felsége előkete alatt. Jelenvoltak A brecht és Vilmos főek is. Tárgy: az olaszországi irredentistai mozgalmakkal szemköti nálunk szükségessé válható intézkedések.

Sennyei Pál nem lép föl Királyhelmezen képviselőjelöltül. Csak a habarékpart csinált a dologból vak lármát.

A képviselőház igazságügyi bizottságának tegnapiotti ülésében a büntető törvénykönyv elebe léptetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásánál a 41. §-hoz dr. Dárdóy Sándor azon módosítást indítványozta, mely szerint a magán személyek ellen nyom-

tatvány utján elkövetett becsületsértések — a mennyiben csupán a magán fél indítványára üldözhetők az esküdtszékek ez irányban illetékességének megszüntetésével a rendes bíróságokhoz utasítottanak. Indítványozó azzal indokolta ez indítványát, hogy a sajtószabadsággal a rágalmozások és becsületsértések biztosabb megtorlását összefüggésben állónak nem tekintti. A sajtó, hol egyszerűen valamely közönséges büntetnek eszközeként szerepel, különös figyelembe nem jöhet s oda jutottunk, hogy a jogszolgáltatás ily rágalmak ellen elégtételt nem nyújthat többé.

A drágasági pótlék.
 Debreczen, febr. 16.

A 19-iki városi közgyűlés tárgyai közt előfordul egy, melyre különösen felhívjuk a bizottsági tag urak figyelmét.

A városunknál szolgáló tisztviselőkről senki sem állíthatja, hogy valami dus javadalmazással volnának ellátva. Szűken mérettek ki a fizetések a szervezőkor, ugy hogy főleg az alsóbrendű hivatalnokok rendes körülmények közt is csak igen nehezen képesek abból fenntartani magukat és családjukat. Hogy aztán drágaság idején, midőn mindennek az ára ugyszökken, mint most s midőn még egy példátlanul kemény és hosszú té szigora járul ahhoz, mily sorsa van a szűk fizetéséből a megszorodott kiadást fedezni nem bíró hivatalnoknak, azt felesleges hosszsan bizonyítgatnunk.

De nem csupán egyes hivatalnokok és azok családjainak sorsáról van itt szó, bár e szempontból tekintve is a méltányosság azt szabja előnkbe, hogy kik a város közönségét becsületesen, pontosan, önfeláldozó szorgalommal szolgáltak, azokról a nemes város közönsége se felejtkezzék meg, midőn a rendkívül idő némi rendkívül segély nyújtását teszi szükségessé. De, mint mondjuk, nem csupán ez, hanem a nagy közönség jól felfogott érdeke is azt kívánja, hogy a hivatalnok, a mennyire lehet, legalább a legsúlyosabb anyagi gondtól ment legyen, hogy ily hivatalnok kötelességének szentelhesse idejét s munkásságát ne legyen túlterhelten anyagi helyzetének nyomásoitól megérintva.

A főváros közönsége belátta ezt s jó példával jár előtte az ország többi törvényhatóságainak, midőn megszavazta hivatalnokainak és nyugdíjasainak a drágasági pótlékot.

Reméljük, hogy nálunk is méltányos és kedvező elhatározást nyer a csütörtöki közgyűlésen hivatalnokaink drágasági pótlék vét. gett beadott kérvénye.

Külföld.

Orosz áskálódás a román fejedelemlen. Azt beszélik, hogy muszka ügynökök erősen izgatnak Károly fejedelemlen ellen, Stourdis György javára, ki Gorcskoffnak rokona. A porta és Románia közt viszony pedig, talán éppen ezen sejtett vesztés folytán, egyre szivélyes és bensőbb kezd lenni.

Mibe került Franciaország, az utolsó hadjárat? A kormány egybeállította s közzétette a kimutatást. Ime: 1870-ben a költségvetésen kívül 1.315 milliót költött Franciaország a hadseregre, a hadikárpótás és kamatai 5.315 millióra ragnak; a német sereg ellátása 240 millióba került; a háboru által sújtott vidékek: kárpótálása fejében 487 milliót fizetett ki a kormány, az adó csökkenése és az elzászi állami jövedelmek elvesztése, négy per-

centtel tökéltve 2.420 millió vesztéséget képvisel, a hadiszerok pótlása 2.144 millió költséget okozott, vágtere a pensio által okozott költségek, az anneciálás következtében elveszett csatornák jövedelme stb. 1.314 millió frank vesztéséget képvisel, Vagyis 14.456 millió frankba kerül Franciaországunk e háboru, a mely Fránkiá ország fedezésére fölvet köcsönök 632 millió évi kamattal szaporították Franciaország terhé.

A muszka hadsereg ujja szervezése. A mint Pétervárról jelentik, nagy buzgósággal folyik; kivált a mozgósítás reformujára a feket a muszka kormány nagy sújt. Az újjászervezés azonnal a berlini szerződés után kezdetét meg és 1879-ben a tényleges hadsereg hadtestekbe osztatott. A gyalogezredkec meindegyike az eddigi három zászálhoz még egy negyediket kapott. Muszkországnak hadereje 1.831,617 emberre és 383.890 lóra megy.

A német trónbeszéd. A németek a közelebb megnyílt birodalmi gyűlés trónbeszédével nincsenek melegegedve. A békés politikai czélat is homályosan van kifejezve, az Ausztria-Magyarországi szövetségről épen hallgat; azt azonban az oroszországi jó viszony óhajtott fenntartására magyarázzák.

Külföldi rövid hírek. A bécsi Vorstadt Zeitung nemokára 25 éves jubileumát üli meg. A lapnak alapítása óta szerkesztője a Nagyvárad szerkesztőjének Hugel Otónak testvére, Hugel Ede. — Björnsön a „Leonarda“ című darabjához még egy felvonást írt, ekként reméle a mű nagyobb hatást biztosítani. — Rómában az irják, hogy Dumasnak a házasság fölfontatósága mellett írt könyve ellen maga a pápa fog sikra szállani s már dolgozik is a művön; de mert röpirat kiadása megsem illeik a pápához, tehát „házaság szentségéről“ szólo terjedelmes enciklika alakjában fogja kiadni. — Crémieux a jeles francia politikus, tudvalevőleg szidó volt, de neje, kivel a legboldogabb házasságban élt, katolikus volt s gyermekeit is, neje kívánására, megkereszteltette. — Londonban a múlt héten került először színe a „Lohegrin“ angol szövegűleg jobban tetszett, mint az eddigi olasz előadások alatt. — A dublini királyi színház, Irland legszebb színháza, február 7-én teljesen leégett s hét ember is életét veszté. — A z olasz király n edzős betegséget, mely miatt örökléstől féltik, a Passamante merénylete okozta. — Parisban a Théâtre des Nations igazgatója, Bertrand Gutzwiller, hirtelen meghalt, azt hiszik, öngyilkosság következtében, mert s színházi vállalat anyagi tönkretjutással fenyegette.

A febr. 19-én tartandó rendkívüli bizottsági közgyűlés tárgyai.

1. Miniszteri rendelet mellyel a f. évre megállapított költségelőirányzat jóváhagyatik.
2. Ugyanaz a lábas jószágok nemesítése ügyében.
3. A helybeli gazdasági egylet emlékirata földművelés és jószág tenyésztésnek hanyatlásáról és egy törzsvény felállítására iránt.
4. Az 1880. évi legelőtési rendszabály megállapítása.
5. Bizottsági javaslat Axmann Gyula külső állatorvos állandósítására iránt.
6. A loavatási bizottság ujra alakítása.
7. Bizottsági javaslat a gumi erdőválas és onnan tulsó szállítási ügyében.
8. A tisztviselők és szolgák drágasági pótlék iránti kérvénye.
9. Polgárosítás iránti kérvények.

Debreczen, 1880. febr. 15.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárcaja

Malvina játékszere.

— Elbeszélés. —
 Írta: Hamar László.
 (Folytatás.)

— Itt vannak a csikók! szolt Viktor egy este kiséskőcsken térve haza lakására. Gyula már ágyban heverészté, de azért ez öröndetes hír hallatára, pillant alatt talpon volt.

— Hol, hol vannak a drága jószágok? — kérd: kapzi sóvárgással nyujtva ki kezét; add ide, hadd csirógassam meg őket, ugysem volt még alkalman ilyen bájos aprószenekkel kaezerkedni.

Victor mosolygva nyujtotta át barátjának diadala csillogó jövényeit, miket az lázas hévvel kezdett számlálgatni.

— Egy, kettő, három! — susogták aikai ideges vonalások közt s mire tizig számolt, arca ép oly sápadt lett, mint azon érc, mit reszkető ujjai s orongóttak. Aztán visszasadta a pénz, de nem tikolhatott el egy halk sóhajtást, mellyel a Viktor tárcajába vándorló aranyokat kísérté.

E futólagos jelenet után mindketten lefeküdtek. — Zolnalky, mint a kinek lelkiis-

merete teljesen nyugodt, csakhamar mély álomba merült; Borzai is elszenderedett, — legálabb látszólag.

A lámpa véletlenségből égve maradt. Mély csend uralkodott az egyszerű, felhomály szobácskában, csupán a szunyadók halk lélegzése árult el koronkett némi neszt. Körülbelül két óra telhetett el.

Borzay Gyula egyszerre — a nélkül, hogy az ébredés tünetein fokozatosan keresztületeset volna, — gyorsan felemelkedett ágyában; majd firkésző tekintetet vetett a szomszédos fekhelyre, hol lakására egészen a fal fele fordulva a boldogok álmát teljes odaadásal látszott élvezni.

Meggyőződésén, miszerint laktársa egészen öntudatlan állapotban van, — óvatosan kelt ágyából s előkeresve ruháit, lázas szelséggel igyekezett tulseni az öltözködés unalmas részletein.

Már elkészült, vajjon mit akarhat, hová szándékozik ily ének idején?

Ott áll a halványan világított szoba közepén villogó szemekkel és görcsösen vonagló ajkakkal. Azt hinné ez ember, valami éji rém. Fogai vaczogtak, görnyedt alakja idegesen remeg, szinte összerokkadni látszik.

Azonban hirtelenséggel összeszedvén magát, megindul, las-an, óvatosan, mint a macska, mely szákmányra leselkedik. Majd gyorsan megáll s mig nyugtalan tekintete az alvó ábrázatán vesztegel, addig kezei serényen munkálkodnak. — megmondjam hogy hol? Zolnalky ruhája zsebében.

Pokoli tűzben égő szemek a földhomályban mint villanyos fény bogarak világítottak. A tárca valahára birkókába jutott. De e rövid utu szerzeményvel még nem elégedett meg, többet is kívánt. Hiszen a bün utján már ugy is megindult, miért álljon meg tehát mindjárt az első lépés után? Nem is állott meg. A mit elkezdett, — méltán fejezte azt be.

Valamennyi szekrény, fiók s más rejthely volt taláható a szobában, azok mind fel lettek általa kutatva és pedig oly eredményesen, hogy néhány pillanat múltán már aig birta czipelni a felnyalábolott értékes ingóságot. Ekkor aztán kieszott az ajtón s nyugtalanul rohant előre az éj csendében, mint a kit a lelkülettel csak rezgel tudta meg, mily háltalan volt iránta azon ember, kit ő ugyszólóan — koblen melengtetett!

II.

Az ostrom.
 Az érzékeny ifjút mélyen meghatotta e különös esemény. A vártalan oldalról jött csapás egészen elszomorította.

Tehát az első sebet is épen az etette szíven, kit barátjának képzelt, kit iránt leg több jó indulatot érzett, ki hozzá legközelebb állott!

Szegény Viktor, ekkor még nem is állmodta, hogy ez első sebet után nem sokára fog

következni a második, a mely sokkal veszedelmesebb leend.

Hallgatott; egy léleknek sem szóllott arról a megdondolatlan tettről, mit Borzay Gyula ráka elkövetett.

Nem is tudta meg a tolvajságot senki; csupán annyit veit szányára a hír, hogy egy jogász a városból nyomtalanul eltűnt, alkalmasint valamely vidéki szintársulat személyzetét iparkodván szaporítani.

Néhány napig még busult, bänködött Viktor, de aztán utóljára is beenyugodott a történetekbe. Ismét elővette tehát lautját és aig.

Dalai csakhamar szájról szájra jártak a collegium növendékei közt. Az önképzőkör el volt ragadtatva legújabb tagjának fényes tehetsége által. A népes tanterem nem győzte elteni Zolnalky Viktor költői hírelét. Minden ifju vágyott őt látni, ismerni. És ezen általános érdeklődés annyira fokozódott, hogy mire a szerény, hallgatag költő észrevette, a tudományok csarnokában már első személylyé avatta fel a köztisztelőt.

De nemcsak a tanterem falai közt lett ismeret Zolnalky szép tehetsége, hire, neve a városba is ki-szivárgott.

Legelőször is Tárjéni Malvina vett értesülést Viktor szellemi hódításáról. Ez ifju leány mindig nagy tisztelő volt azoknak, kik Apollót szolgálták. Nem csoda tehát, ha kiválólag érdeklődött hőstünk iránt is, kivel

— a sok magasztaló méltatás hallatára — ellenálhatlan vágyat érzett lelkében mielőbb megismerkedni.

Malvina egyetlen leánya volt Törpényi Pálnak, ki a főúren pompás palotával és kitűnő forgalmu füszerkereskedéssel rendelkezett.

Azon időben Törpényi Pál jelenékeny szerepet játszott a társadalomban. Haza a város értelmiségének keresett gyűlhelye, a közművelődési mozgalmaknak pedig valóságos gyopontja volt. Itt fogalmazott meg minden oly eszme, mely kizárólag a közjó érdekét akarta istápolni, innen indult ki minden ujítási törekvés, melynek áldásos eredményei kedvező bizonyítványt nyujtottak később a világnak városunk haladásai képessége felől.

Az akkori helyi viszonyokat tekintve, ez mindenesetre jelentékeny vívmány volt s az érdemet nem lehet azoktól elvitatni, kik nemcsak szóval, de tettel is igyekeznek behozonyítani, mennyire szívükön hordozzák szülővárosuk anyagi s szellemi érdekeit.

Ez érdemből az oroszlanrés határozottan Törpényi Pált illeli, ki ép oly lelkiismeretes gondossággal öröködté családjá jóléte felét, ép oly szakavatott előrelátással és tevékenységgel vezette virágzó életét, mint a mily példás önfeláldozással szolgált a város, melyben először pillant meg Istennek szép napját.

(Folyt. köv.)

csöp-
rkhon
zont.
kiki
d és
mika
előg
dőtől,
s ki-
enve-
sufon-
jeien
olták.
apából
elitta)
a lel-
ogy a
közé
reme-
teljes
elke-
szere-
F e-
ltek;
te hu-
gyéb-
uagné
Kata
„Har-
esetet
ilt-Al-
rnel a
és a
ez első
eset-
töt önt
?“ —
szepén.
aszt. —
üntet-
ollárig-
ndanon
zzel a
szusan,
t a le-
szierint
helyes
ödvé a
legyet
Á. Z.
1. sz.

Napi hírek.

A korcsolyászi ivad megszűnt és a jégpálya eltűnt. Bucsuzunk el tőle, mert meglehet, hogy jövő télen már nem is lesz jégpálya, hanem helyette az iringá-ra fogunk menni a korcsolyázó egyet tagjai. Egy vidéken élő kitűnő beszélő egy magánlevélben ugyanis azt javasolja, hogy a jégpálya helyett, a mely szerinte helytelen szó, használjuk az iringá szót, mert pl. Abony vidékén a csuszálásra használt sima jeget iringá-nak nevezik. Azt mondják ott pl. menjünk irintni, irint egyet, ez szép irintás volt. Meglehet, hogy nem csak Abony vidékén, de más vidékeken is iringá-ra járnak az emberek csuszálni és így a jövő télen már valamennyien irintani járnak.

A nagyváradi szinkór tehát csakugyan felépül. A régi szinkór tulajdonosa építteti azt ugyanzona helyre, hol az előbbi állott. Ezzel egyidejűleg megemlíti, hogy a Bihar aron alkalomból, hogy Mádóczi és Török Várados voltak, igen meleg hangon lelkére kóti az igazgatósnak, hogy minél jobb és rendezettebb tartsatokat vigyen át s olyan nérsort mutasson be, mely biztosítja fogja a társulat jövőjét. Údvözöljük a Bihar részéről a meleg hangon, hogy az igazgatósnak részéről e tekintetben a legmegnyugtatóbb ígéretet s hiszünk, hogy az igazgatósnak ez ígéretet a saját érdekében be is fogja váltani. Kétféle anyagot is mondhatunk, hogy a társulat egészen újra szerveztetik. Azok, kik már eddig is szerződött lettek, oly nevek és tehetségek a vidéki színterület, minőkkel más társulat aha fog dicsekedni. Reméljük, hogy ezután t. collegium is támogatni fogja a társulat és ezzel kapcsolatban a színterület ügyét. Így lesz bizonyos, hogy az eddigi magartás nem személyeskedésből eredett volt.

A debreczeni önkéntesek megígérték nagyváradi kollégáknak, hogy átmennek a szombat este utóbbiak által rendezett batyubárra. Szavukat tartották. A tegnapielőtti vónal kizelen rándultak át s méltóan képviseltek a debreczeni ifjuságot a Zöldföld parketjén. Velük ment Traversz István is, sokaknak jó ismerőse, a közönség kedvence a színpadon.

Névváltoztatás. Topf József helybeli ifjú kereskedőnek vezették nevé Téreire változtatta.

Elhárított szerencsétlenség. Két csavargó asszony éjjelenként a vásártér egy bőrdobába szokott behúzódnak. Tegnapi éjjel a bőrdobára tüzet raktak, hogy a mellett melegítsék magukat. E közben elaludtak, és a tűz belekapott a fabőrdobába is. Ha az épen ott kórjártat tartó rendőrök meg nem érkeznek, aha az asszonyok maguk is nem estek volna a tűz áldozatává, mert már ruhájukat perzselni kezdte a tűz lángja. A tűzet aztán eloltották a csavargóknak pedig adtak, nyugtalmassabb éjjeli szálást.

Dr. Szécsi Emil fogorvos már a hét végén, szombaton elhagyja városunkat és Váradra utazik.

Születési és halálozási statisztika. Az elmúlt héten vagyis 1. hó 8-tól 14-ig született városunkban 12 fiú és 20 leánygyermek, összesen 32, meghalt 24 fiú, 22 nő, összesen 46. Ebből járványos betegségekben: vörhenyben 2, himlőben 2, roncsló toroklobban 3, összesen 7.

Jászay Mari asszony a nemzeti színház kitűnő művésznője hónap harmadik vendégjátékán a bösz Katát a makrancos hölgyet fogja játszani. Reméljük, hogy közönségünk megragadja az alkalmat, hogy a művésznő előadásait megnézze. Bátor lélekkel elmondhatjuk, hogy hasonló élvezetet még művésznő a debreczeni színpadon nem nyújtott. A honlapi szerpében a művésznő ösör öltözék fényesebbnél fényesebb ruhába a melyek közül egyik 700 forintba került.

A kereskedelmi Lapok. A Kutasi Imre könyvnyomdájában megjelenő szakkap 7-ik száma megjelent. Tartalma következő: Kereskedelmi utazók. — Debreczeni nyakkereskedés. — Tárca: Chemica. — Kereskedőről a kereskedőnek. — A Rouq-forti sji. — Svábfestés. — Levelezés. — Egyletiet. — Hti hírek és vegyesek. — Ismerettár. — Szerkesztői üzenet. — Kis közvetítő.

Gavallérosan. Hg Odeschalch és Orosz Béla nváradi huszárhódagok pénteken este

Debreczenbe voltak hivatalosak estélyre, melynek véget csak reggeli 7 óra vetett, miután azonban ígéretet tettek, hogy szombaton Nagyváradon ebédelnék s miután a vonat innen csak déli 12 órakor indul s 1/2 óra ér Nváradra, külön vonatot rendeltek, melylyel 10 órakor elindulva 1/2 órákor már Nagyváradon voltak s részt vettek az előre megígért ebédén.

Szabó Bandi jeles népszínműneke-sünk elhunyt sógára K. Papp Miklós temetésére Kolozsvárra utazott.

A proletárok. Csiki Gergely drámájához hasonló sikert még magyar darab aligha aratott. Nincs olyan hét, hogy kétszer-háromszor színrre ne kerüljön a nemz. színházban. A jegyeket három, sőt négy előadásra is előjegyeztetik. — Neugbauer László most fordítja a darabot a bécsi Stadttheater számára. — Nálunk szombaton kerül színrre a nagybíró darab a Törökne jutalmára. Jegyeket már is lehet előjegyeztetni a színházi pénztárnál.

A tisztantuli ref. tanáregyesület évkönyve megjelent s a legközelebbi napokban szét fog küldözteni.

Hitvallásaink története. Balogh Ferenc debreczeni hittanár most küldte be angol nyelven irt munkáját Montauban-ba Monod János hittanárhoz, mint a száraz földi Európa ref. egyházából érkező munkákat rendező bizottság elnökehez, ki aztán Új-Yorkba fogja átadni Dr. Schaff Filep központi elnökhez a mint az egyetemes presbiteri szövetség edinburghi első nagy gyűlése kijelölte volt. — A philadelphiai nagy gyűlésre terjeszti be a ref. hitvallásokról való egyetemes jelentését a hitvallásbizottság. Balogh F. műve 63 lap, ívrétben, előadja a magyar honi ref. hitvallások eredetét, történetét, időrendi táblás kimutatását, sorsát és értékét 1559—1871-ig. — Egyik megbízatásának tehát ő, mint a magyar ref. egyház volt képviselője Edinburghban, ezenel eleget tett. Szól a mű a hazában keletkezett hét, és külföldről eredt 4, összesen 11 hitvallásról. Az egyháztörténelmi mű ajánlva van Schaff Filep új-yorki ref. hittanár, mint a Keresztység hitvallása története" érdeműs írójának.

Köszönetnyilvánítás. N. N. urnó 7 üveg befőtött, 1 tál fánkot, N. N. urnó két szál nagy korbaszt. Aron Mánóné urnó 1 kósár diót, 1 véka babot. Fogadják kegyességő kért az árvek nevében hálas köszönetemet Kacsóviczné.

A székesfehérvári kiállítás számadásai be vannak fogva. A végrehajtott bizottság e napokban fogja utolsó gyűlést tartani, melyen Zichy Jenő gróf előterjeszti javaslatát a jövedelem hovatartozásá iránt. Eresztésünk szerint a tiszta jövedelemből, mely a 24,000 frtot meghaladja 8—8000 frt jut majd az alakuló általános iparegyületnek és az ország közpözüvészetit társulatnak. A nevezett testület azonban egyelőre csak 5% kamattal fogják egyenlő ezer frtnak évezni, amennyiben maga az öszeg köcsönképen a fehérvári színház terneinek törlesztésére fog átadati és csak ezek kiegyenlítése után — a mi a színházi részvénytársulat tapinatos intézkedései után nemokára várható — megy át tulajdonképeni rendelkezésre.

Akaszás városunkban. Azon két szököt katoná közül, kik az annak idején nagy hírnépszerű rablóirosságot elkövették, az egyik 15 évi börtönrre, a másik pedig két évi börtönrre ítéltetett. Az akaszás tásból napután az az szerdán reggel fog a város alatt megtörténni. — Ma sürgönyöztek Kozarekét a pesti hóhérré, — ki a honlapi vónalról már meg is érkezik Nagy menyiségű katonaság lett a rendfenntartására kirendelve.

Vesztett marhák. Az ebűd, hibetölég a mult hetekben uralkodott ropant hideg következtében, az ország több vidékén agasztó mérveket öl. Már több emberélet esett áldozatává a rettenetes nyavalyának, ugylu ha a hatóságoknak a legerélyesebb rendszabályokhoz kellene nyulniok a mindinkább elhatalmazó kór ellenében. A péteri pusztáról (Félegyháza melőli) írják nekünk, hogy Bagi és Sváb gazdag földbirtokosok kizsállási pusztáján egy veszett eb megmárt a barom közt egy marhát. A beteges és hó 5-én kiittott állatlon. Másnap ismét két jószág lett a betegség áldozata s ezenkívül vagy 4—5 darab el van különítve, melyeken szintén a veszett-

ség jelei mutatkoznak. A baj illeten elterjedésének az volt az oka, hogy a marhák nagy része a betegekkel egy valóbúli vott. Ugyancsak e birtokosoknak bocsái pusztáján is kiittott e betegség a marha közt. Kizsállás most minden kutyát agyonlöttek s a tulajdonosok most Budapestre orvost hoztattak le a marhaállomány megvizsgálására.

Hogy lett két törököl magyar ember. Egy olahországi levező a Va-árnap Ujs.-ban érdekes reminiscenciát beszél el a mult orosz-török háborúból. A levező 1877 karácsony szombatján éjjel Zimnicből Bukarestbe utazván, utközben szekely kocsisával több megfagyott törököt talált. Plevnából tudvalegöl akkor hajtották a török foglyokat Oroszországra, kiknek azonban nagy része az utban a hideg miatt yomorultul elveszett. Egy helyt épen az utban mintegy 50 török testet találtak, s minthogy lovaik nem akartak azok miatt tovább menni, kénytelenek voltak a szerencsétleneket félre hozgatni az utból. E munka közben észrevették, hogy kettő a törökök közül még él, még nyő-zörög s a fogát csikorgatja. — A két törököt fölvetették a kocsi s a beszállították Alexandriába, hol aztán csakugyan sikerült is őket életre hozni. E két török később kikeresztelkedett magyarra; ugyanis a bucaresti ref. egyház keresztele anyakönyvében 1879. márcz. 15-ől ez van írva: — Kereszteltettek a magyar ref. egyház kebelében: Haszán Tahír, szül. 1849. Törökország Lisztet falujában a kereszttségben nyert Gyulai István nevet. Musztafa Haszán, született kizsállás utáni mezővárosban, a kereszttségben nyert Szondi János nevet. Így lett a két megmentett törököl olah földön — magyar ember.

Fővárosi rövid hírek. A Dun a jege a fővárosnál az utóbbi esőtől annyira meglágyult, hogy megindulása minden órára várható; a vasuti hidon alul lévő torlaszoknál diasmitt-robbantások történeke nagyobb torlódás elhárítása végett. — Az asztalos-társulat (s nem az iparegyület, mint több lap írta.) készített Seyderhelmnél az a termézes virágokból fűzött nagy koszorút, mely a Csepreghy Ferenc koporsóján mindenkinek felült; a társulat ezt a nőnek Csepreghy Jánosnak tudta nélkül készítette az asztalos költő iránti kegyelemből. — A népszínházban a jövő hóban lesz a „Corneville harangok" századik előadása, mely alkalomra Planquette fővárosunkba jó; Rákosi most Planquette egy újabb művét fordítja. — A t a n a c s elhatározta, hogy az Erzsébet-árvaházban emléktáblát helyeztet amaz ágy fölél, melyet a királyné 1869-ben alapított, két ezer frttal.

Vidéki rövid hírek. Sipos Soma tudatja, hogy a Gyorsfűt" után lapunkba is átvett közlemény, mintha az ó szarvasi nyomdájba ledgett volna teljesen leglőli kapott kohomány. — Székesfehérvárrótt egy urnóly (névtelen) gyémánt-gyűrűt küldött Rainer Antónia kisasszonynak a színpadról nyújtott élvezetekért. — Szegeden Kremlinger apát felhívta a hatóság gyűlmélet, hogy a tavalyi katasztrófa évforduló napján egyházi szertartással tartsák fenn a véztes esemény emlékét. — Zsibrek községben, Baranyamegyében, egy földmives agyonlötöte magát, mert öven krajczárny adótartozása miatt exequálót akarták. — Temesvárrt a színpadon török táncosnóket léptettek fel, kiknek mutatványai igen mebotránkóztatták a közönséget.

Színház.

Szombaton Jászay Mari asszony a nemzeti színház művésznője lépett fel „Deborah" címzserpében.

E nálunk sokszor adott mondatnok elnyúlt drkab iránt csak is a vendégművésznő fellépte kellett az érdekeltséget.

A vidéki közönség egy nemzeti színház művésztől sokkal többet vár, mint azt gondolni lehetne s ha megelégszik is a maga közönség színészeivel egy izzai művésztársaságban nem egy könnyen engedi magát elragadtatni.

Jászay Mari asszony „Deborah" ban olyat producált, mely a fenségségig a magasztosság ragadta közönségünket a mindennapiasságból. Sokszor és sokaktól volt alkalmunk már e szerepét látni, de ehez hasonló erővel, kifejezéssel, ilyen érzelssel és ennyi tanulmányal még soha. Vonakodás nélkül elmondhatnók rá, hogy ő egy Salvini vagy Rossi női kiadásában.

Ha egy ilyen apostola lenne a vidéki színpadokon a drámai művészetnek, akkor az operette és a tragárságok elbujának szégyenletben és a közönség hozsannával térne vissza a drámához, mely a lélekbe érzést, igazságot, a szívbe szerelmet, melegséget önt.

Jászay Mari asszony meghódította közönségünket. Minden jelenete után óriási tapsvihang hangzott fel. A harmadik felvonás nagy jelenete után négyser hivaták ki. A legnagyobb érdeklé nézünk többi fellépteit e az hiszsrük, hogy lesz még alkalmunk játékaról bővebben s behatathóbban írni.

Irodalom és művészet.

Csepreghy Ferenc összes műveinek kiadására vállalkozott Rákosi Jenő a népszínház igazgatója. Az érdekes gyűjteményt előző és életrajzi vázlat előzi meg, melyet Rákosi ír.

Markovics Ilka, Kaszap Zsigmond neje, kit a régebbi időből még Pauliné név alatt ismernek, hírt szerint (be sokszor kecsegtettek már e reményvel) teljesen visszaverte régi bújbajos hangját és nemokára ismét fel fog lépni.

Titilla hadnagy, a népszínház új operette e hó vége fele adatik először. A darab az 1809-iki francia invasio idejében játszik és főhőse egy Tirivain nevű hadnagy, kit azonban a magyar parasztok csak Titillának hívnak. E szerep Blaháné fogja adni.

A Franklin-társulat kiadásában közelebb jelennek: „A legszebb" Bartók Lajos vigyétéka, díszes kiállításban s egy kötet elbeszélés Csiky Gergelytől.

Közgazdaság.

A magyar északkeleti vasut Bevételi kimutatása 1880. január 145663. 1879. jan. 195346. A mult évi hason időszakához viszonyítva kevesebb 49683 Budapest 1880. febr. hó 10-én. Az üzletellenrőség.

A phylloxera a „Monthly Gardener" szerint Franciaországban már eddig több, mint 1,600,000 acre területet lepett el, mely öszegből 700,000 acre már eddig teljesen megsemmisült a szőlő. Most ismét a leghíresebb horvidék középöntán, Medoc tájékán ütötte fel fejét a rettenetes ellenég s Chateau Lafite, melyet 180-etes szőlővel együtt alig pár évvel ezelőt vett meg báró Rothschild Károly 1,660,000 forintért, most már csaknem teljesen el van pusztulva, ugylu hogy most aligha adnának érte 1,660,000 krajczárt.

Vegyesek.

Az amerikai rendőrökről. Az amerikai rendőrök jelentékenyen vesztettek ügyességük és buzgalomuk híréből. Egy new-yorki lap megszokdik, hogy bihetetlen közönyösséggel szolgálak, hivatalukban pontalanok s a közbizony megővését nem igen hordják szíván. Így a greensburgi county-fegyházban (Indiana állam) egy első emeleti szobába zárt fogoly kifurta a padlót, ami az épület vékony falu voltánál épen nem volt valami nehéz. A fogoly már majdnem kiszökött, de rajta csipettek s máshová zárták. A lyukat a countybiztos egy matraczal tömetti be, előlé egy ágyat állítat, azon szent hiszében, hogy azt a lyukat senki sem fogja észrevenni, s azon szobába tizenhat jómadarat zárat el. Ezek másnap reggelre épen ezen a lyukon szöktek meg egytől-egyig. A newyorki rendőrség hiányos működésétől induttva, egy társaság alakult, melynek célja az, hogy a bűntényektől magukat megvédelmezzék. E társulat a rendőrséget fölé kitelhető módon támogatja. Az amerikai rendőrség különben a lotto sorsjegyekereskedőkre szerit hajótámadászatot rendezni. New-Yorkban ugyanis igen sok sors-

jegyekereskedő van, kik ezt magánvállalat gyanánt üzik. A rendőrség multkor várátlanul meglepet Jackson és társa irodájában, a keze ügyébe eső körleveleket, házasi névsort stb. lefoglajta, a tulajdonképeni corpus delictiket azonban, a sorsjegyeket az egyik segéd birtoclen dobotta a pénztárba, lezárta, s a kulcsot eldugta. A rendőrség csak bántul a vasrostélyra, melynek lakáját nem tudta kinyitni. A czég főnökét elfogták ugyan, s csak 1000 dollár óvadék letétele mellett helyezték szabad lábra, de kérdés, hogy a jury oly helyzetben lesz-e hogy elítélheti, mert a sorsjegyeket a pénztárba, lezárta, s a kulcsot pedig állítólag nem tudja, hogy hol van a pénztár kulcsa.

Rendkívüli melléklet — egy feleség. Az amerikai lapszerkesztők tultesznek a mi szépirodalmi vállalatunkon. Nálunk csak képeket, regényeket adnak az előzetőnek rendkívüli kedvezményül, egyik amerikai lap mindjárt egy egész szép kis menyecskeét ígér. Előzetési felhívásában tudatta, hogy minden férfi előzető egy fiatal hölgyet kap ingyen. Több száz hölgy küldte be neki névjegyet és arczképét. Minden új előzető névjegyet kap, mely feljogosítja az illető hölgyek kisorsolása alkalmával a sorsolásban, mely még az év folyamán megtörténik, résztvehetni. A szerencsés névrel tehát ez uton feleséghez juthat, ha megfizeti a lapért járó egy évi díjt s viszont a hölgyek sinecnek ráutalva férjüket keresni. Ez ötlet a hölgyeknél nagyobb tetszésre talált, mint a férfiaknál. A lap hasznáji telve vannak a kisorsolando hölgyök dí-csevegésével, kik mindannyian „szép fiatal özyökök" vagy „gyönyörű fiatal leányok", sőt „rendkívüli szépségű 25 éves hölgyek".

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1880. febr. 17-én

Jászay Mari asszony felléptével

A MAKRANCZOS HÖLGY.

Vígjáték 5 felv.

Kezdete 7 órakor:

Felelős szerkesztő: Kutasi Imre.

Főszerkesztő: Vértési Arnold.

Nyilttér.

Birtok eladás.

Özveg Tóth Mihályné tulajdonát képező a székellyhidi nagy hegyen a Nagy József féle igen szép fekvésű szőlő, mely áll 22 ezer tőkéből harminczöt öles köpinczvel, szoba, konyha, borház, istálló, szüretelő edényekkel, minden óráan eladó. Továbbá: A köntöskertbe a harmadik járásan 7 kapa kitűnő fajú jókarba levő szőlő többféle nemes termő gyümölcs-fákkal, szüretelő edényekkel ez is szinte örök áron eladó kedvező feltételek mellett. Értekezhetni Széchenyi-utcán, 1781. számú háznál a tulajdonossal. (47) 1—2

Kiadó lakás.

Az „iparegyületi takaré- és hitel-intézet" Széchenyi-utczai 1773-ik sz. házában a földszinti lakás, bolt, magtárak s minden hozzá tartozók folyó évi pünkösöd napjától kezdve kiadó. Értekezhetni csapó-utczán az intézet helyiségében a delölőti órákban. 43. 2—3.

Advertisement for Szedliák József, a pharmacist and bookseller. Text includes: 'pontosan eszközöltetnek.', 'a mérték feladása mellett', 'férfi szabó-üzletemet', 'kültöldi finom szövetekkel', 'férfi ruha-raktárában', 'egész fekete salon-öltözékek 28 írtért', 'tavaszi felöltők, gyermek ruházatok', 'más nemű öltözékek', '10 írtól 30 írtig saját szabásom és gyártásommal', 'Szedliák József', '(13) 6—7', 'Csomagolási díj nem számítatik.'

Advertisement for Szigethy József, a bookseller. Text includes: 'Kittintetve 1879-ben Lincz- és Tepliczben ezüst éremmel.', 'ALTALANOS BÖRKENŐ', 'legjobb börkonzerváló szer.', 'szépítő szer', 'Flóra-Crème-je', 'Flóra hölgypor', 'a hajporok királya', 'Szigethy József', 'szabadalmazott', 'Flóra-Crème-je', 'szépítő szer', 'Flóra hölgypor', 'a hajporok királya', 'Debreczenben: Dr. Rothschneck E. gyógyszerész. Árak: Flóra-Crème 1 írt 50 kr. Flóra-hölgypor 50 kr. (40) 3—10'

Advertisement for Debreczenli Lisztkereskedés. Text includes: '102. szám.', 'A budapesti gőzmalmliszték árjegyzéke CSANAK JÓZSEF lisztkereskedéséből DEBRECZENBEN.', '100 kiló kötelezettség nélkül, szákkal együtt készpénz fizetés mellett.', 'Egész zsák vételnél 5% engedmény.', 'Zsákok súlytartalma A—8 1/2, 85 kiló, teljsúly tiszta súlynak véve.', 'Zsákok súlytartalma B—7 1/2, 70 kiló, teljsúly tiszta súlynak véve.', 'Debreczen, 1880. febr. 16.'